

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu w Skierniewicach
z dnia

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

**W POWIECIE SKIERNIEWICKIM
NA LATA 2025 - 2030**

**OPRACOWANY PRZEZ
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W SKIERNIEWICACH**

Skierniewice 2025 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	6
II. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
1. DEFINICJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	7
2. ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	8
3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W POWIECIE SKIERNIEWICKIM.....	11
III. DZIAŁANIA POWIATU SKIERNIEWICKIEGO NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	14
1. REHABILITACJA SPOŁECZNA	14
2. REHABILITACJA ZAWODOWA I ZATRUDNIANIE	20
3. PROGRAMY REALIZOWANE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	20
4. PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	32
IV. POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY POWIATU W OBSZARZE PROBLEMATYKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	33
V. CELE PROGRAMU	39
VI. ADRESACI PROGRAMU	42
VII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU.....	42
VIII. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	43
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	43
X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	44

WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Skierniewickim na lata 2025-2030 jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej powiatu skierniewickiego, w szczególności ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Rolą Programu jest stworzenie warunków oraz udzielenie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom takiej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Nadrzędnym celem Programu jest ukierunkowanie i skoordynowanie działań w ramach polityki społecznej realizowanej tak, aby stworzyć dogodne warunki do aktywnego życia społecznego i zawodowego niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu skierniewickiego, przy maksymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów osobowych, instytucjonalnych, rzeczowych i finansowych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Skierniewickim na lata 2025-2030 jest dokumentem wieloletnim, mającym na celu zdiagnozowanie i ocenę sytuacji osób niepełnosprawnych, wyszczególnienie dotychczasowych działań powiatu w zakresie tej grupy osób, określenie głównych celów i założeń oraz zdefiniowanie podmiotów podejmujących inicjatywę w tym zakresie. Chcąc osiągnąć możliwie najlepsze efekty działań, istotne jest włączenie do realizacji Programu szerokiego grona instytucji i organizacji pozarządowych. Wszelkie działania planowane przez powiat skierniewicki na rzecz osób niepełnosprawnych mają na celu minimalizowanie skutków niepełnosprawności, zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia, obejmujących m.in:

- wczesne rozpoznawanie i diagnozowanie niepełnosprawności,
- zapobieganie niepełnosprawności,
- rehabilitację,
- edukację,
- doradztwo zawodowe, zatrudnienie i możliwość przekwalifikowania zawodowego,
- ochronę socjalną, ekonomiczną i prawną,
- zaopatrzenie w sprzęt ułatwiający samodzielne funkcjonowanie,
- usuwanie lub ograniczenie barier, w tym architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

Warunkiem powodzenia realizacji programu jest czynne w nim uczestnictwo oraz współpraca z samorządami gminnymi, jednostkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, placówkami ochrony zdrowia i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Skierniewickim na lata 2025-2030 uwzględnia zmieniające się potrzeby osób z niepełnosprawnościami, a także nowe wymagania i zmieniające się otoczenie prawne.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Skierniewickim na lata 2025-2030 wskazuje cel główny, cele operacyjne i kierunki działań. Formułuje też szereg zadań, które adresowane są bezpośrednio do środowiska osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia. Dokument stanowi uszczegółowienie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Skierniewickim na lata 2024–2030. Jest on otwarty na uzupełnienia i zmiany, zależne od zmieniającej się sytuacji społecznej i gospodarczej kraju.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Ustawodawca w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nałożył na powiaty obowiązek opracowania i realizacji powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Swoim zadaniem niniejszy dokument obejmuje działania w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Do aktów prawnych mających istotny wpływ na konstrukcję niniejszego dokumentu, jak i monitoring przyszłych działań, w szczególności należą:

- 1) Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 13 grudnia 2006 r.;
- 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
- 3) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r.;
- 4) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

- 5) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym;
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzaju zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 7) Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 8) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 9) Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych;
- 10) Uchwała Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- 11) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Skierniewickim na lata 2024-2030.

II. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. DEFINICJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 1 sierpnia 1997 r. podjął uchwałę „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych”, w której uregulował prawa osób niepełnosprawnych. Zgodnie z definicją zawartą w Karcie:

„Niepełnosprawną jest osoba, której sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawężyła powyższą definicję, określając:

„Niepełnosprawność – oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy”.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadziła następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

Niesprawność (impariment) – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;

Niepełnosprawność (disability) – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;

Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, stałych lub przejściowych. Niepełnosprawność nie powinna być postrzegana przez pryzmat obniżonej sprawności, a barier, które napotykają osoby niepełnosprawne na swojej drodze do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

2. ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Obecnie w Polsce wyróżniamy dwa rodzaje orzecznictwa o niepełnosprawności, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje:

- **orzecznictwo do celów rentowych** – orzecznictwo rentowe prowadzone przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS; orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) – podlegają im rolnicy i ich rodziny oraz komisje lekarskie podległe MON i MSWiA – dla tzw. służb mundurowych (policjantów żołnierzy, celników);
- **orzecznictwo do celów pozarentowych** – system orzecznictwa pozarentowego tworzą:
 - Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwsza instancja
 - Wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako druga instancja

Orzeczenia ZUS wydawane są do innych celów niż orzeczenia zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia ZUS oceniają zdolność do pracy i są podstawą do wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego, czyli renty.

Natomiast orzeczenia zespołów powiatowych i wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności nie są podstawą do ubiegania się o rentę i emeryturę, ale stwarzają możliwość otrzymania różnych dodatkowych form pomocy przysługujących osobom niepełnosprawnym, do których należą m. in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej),
- możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych),
- możliwość korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m. in.: prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), możliwość wsparcia działalności gospodarczej lub rolniczej,
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych (abonamentu),
- usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

Orzeczenia organów rentowych podlegają przełożeniu na orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydawane przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Przełożeniu podlegają wyłącznie orzeczenia wydane przez organ rentowy na orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, natomiast zasada ta nie pozwala na przekładanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na orzeczenia organu rentowego.

Osoby, które legitymują się orzeczeniem o niezdolności do pracy wydanym przez lekarza orzecznika ZUS mogą korzystać z uprawnień przewidzianych dla osób z poszczególnymi stopniami niepełnosprawności. Ponadto orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika ZUS są traktowane na równi z orzeczeniami o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności tj.:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji, traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,

- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych można uzyskać orzeczenie o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności:

- znacznego,
- umiarkowanego,
- lekkiego,

W zależności od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz jej wpływu na zdolność do pracy oraz ewentualny obowiązek sprawowania opieki lub pomocy innym osobom można zostać zaliczonym do jednego z w/w stopni niepełnosprawności.

Do **znacznego** stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innym osobom w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do **umiarkowanego** stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innym osobom w celu pełnienia ról społecznych.

Do **lekkiego** stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenie o zaliczeniu do danego stopnia niepełnosprawności stanowi podstawę do korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, w tym na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Osoby, które **nie ukończyły 16 roku życia** zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Ponadto oprócz stopni niepełnosprawności rozróżnia się symbole przyczyn niepełnosprawności:

01-U – upośledzenie umysłowe,

- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Orzeczenia wydawane są na wniosek osoby zainteresowanej.

Dla mieszkańców powiatu skierniewickiego instytucją właściwą, która wydaje orzeczenia o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) oraz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (dla osób po 16 roku życia), które mają zastosowanie do celów pozarentowych jest Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach.

3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W POWIECIE SKIERNIEWICKIM

Charakterystyka powiatu

Powiat ziemski skierniewicki leży w centralnej Polsce, w pobliżu aglomeracji warszawskiej i łódzkiej. Administracyjnie należy do województwa łódzkiego. Graniczy z powiatami łódzkimi: łowickim, brzezińskim, tomaszowskim i rawskim oraz mazowieckimi: sochaczewskim i żyrardowskim.

Rysunek 1. Położenie powiatu skierniewickiego na mapie województwa łódzkiego oraz gminy powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.gminy.pl

W skład powiatu skierniewickiego wchodzi dziewięć gmin: Bolimów (gmina miejsko-wiejska), Maków, Lipce Reymontowskie, Godzianów, Słupia, Głuchów, Nowy Kawęczyn, Kowiesy, Skierniewice.

W centralnej części powiatu usytuowane jest miasto Skierniewice – miasto na prawach powiatu. Powierzchnia powiatu skierniewickiego wynosi: 755,11km² (75 511ha), co daje mu 13 miejsce wśród 21 powiatów ziemskich województwa łódzkiego. Pod względem powierzchni największą gminą powiatu skierniewickiego jest gmina Skierniewice - 131,67km², a najmniejszą, gmina Słupia – 41,16 km².

Demografia

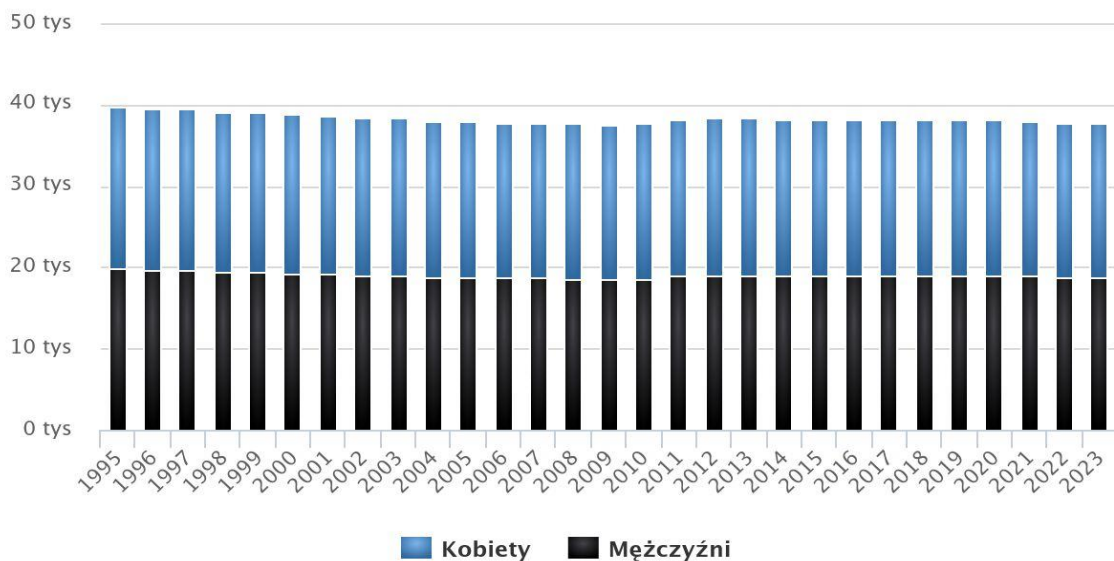
Powiat skierniewicki ma 37 821 mieszkańców, z czego 50,2% stanowią kobiety, 49,8% mężczyźni¹. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 1,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego (43,4) oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1).

Wykres Nr 1. Populacja powiatu skierniewickiego w latach 1995-2023

¹ Dane GUS, stan na 31.12.2023 r., https://www.polskawliczbach.pl/powiat_skierniewicki.

Populacja – powiat skierniewicki w latach 1995 – 2023

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Powiat skierniewicki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -150. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,97 na 1000 mieszkańców powiatu skierniewickiego. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,70 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

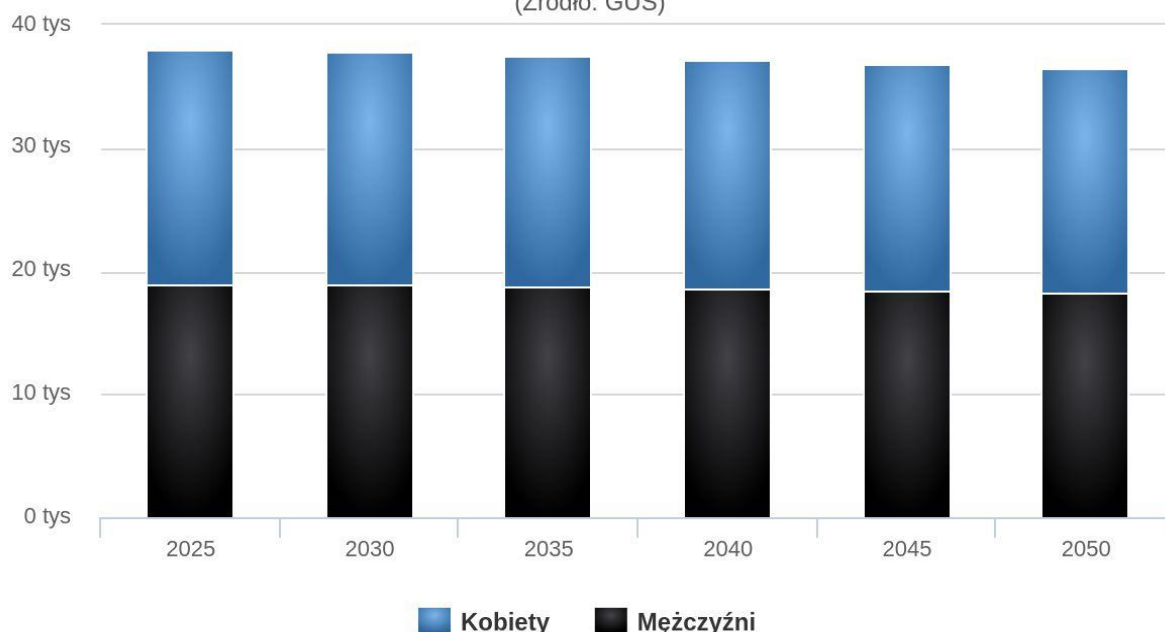
Największą grupę społeczną mieszkańców powiatu skierniewickiego – pod względem wieku – stanowią osoby w wieku produkcyjnym (59,3%), natomiast 19,4% jest w wieku przedprodukcyjnym, a 21,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu skierniewickiego w 2050 roku wynosi 36.423, z czego 18.163 to kobiety, a 18.260 mężczyźni.

Wykres Nr 2. Prognozowana populacja – powiat skierniewicki w latach 2023 - 2050

Prognozowana populacja - powiat skierniewicki w latach 2025 - 2050

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Sytuacja osób niepełnosprawnych

Począwszy od roku 2020 stale i wyraźnie rośnie liczba osób powyżej 16 roku życia, które uznano za osoby niepełnosprawne na mocy orzeczeń wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach. W latach 2020-2024 liczba ta wzrosła o 49%.

W przypadku liczby osób do 16 roku życia widać wahania na przestrzeni lat. Niemniej, biorąc pod uwagę jedynie dane za lata krańcowe widać wzrost o 33,8% w ciągu ostatnich pięciu lat.

Wśród osób niepełnosprawnych na terenie powiatu skierniewickiego zdecydowanie przeważają osoby powyżej 16 roku życia. Nie ma za to wyraźnej tendencji przy podziale na płeć. W roku 2022 i 2024 przeważały liczebnie kobiety, a w pozostałych latach mężczyźni, z tym że nie są to bardzo duże różnice. Np. w 2023 roku mężczyźni stanowili 52,1% wszystkich osób uznanych za niepełnosprawne na mocy Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach, a w roku 2024 – 46,9%.

Inaczej jest w przypadku osób w wieku do 16 roku życia – pod względem liczebności zdecydowanie przeważają mężczyźni. Np. w roku 2023 stanowili oni 65,2% ogólnej a w roku 2024 – 67,8 % liczby osób niepełnosprawnych w tym przedziale wiekowym.

Dane powyższe prezentują tabele nr 1 i nr 2.

Tabela Nr 1. Liczba osób powyżej 16. roku życia zaliczonych do osób niepełnosprawnych

Liczba osób powyżej 16. roku życia zaliczonych do osób niepełnosprawnych						
	Płeć	2020	2021	2022	2023	2024
POWIAT SKIERNIEWICKI	K	164	189	220	244	276
	M	185	195	195	265	244
RAZEM (K+M)		349	384	415	509	520

Źródło: dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach

Tabela Nr 2. Liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do osób niepełnosprawnych

Liczba osób powyżej 16. roku życia zaliczonych do osób niepełnosprawnych						
	Płeć	2020	2021	2022	2023	2024
POWIAT SKIERNIEWICKI	K	19	24	27	31	28
	M	46	37	45	58	59
RAZEM (K+M)		65	61	72	89	87

Źródło: dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach

III. DZIAŁANIA POWIATU SKIERNIEWICKIEGO NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. REHABILITACJA SPOŁECZNA

Rehabilitacja społeczna – to zespół działań mających na celu umożliwienie osobie z niepełnosprawnością uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym, na poziomie maksymalnie zbliżonym do innych osób, a także proces przywracania osobie z niepełnosprawnością zdolności do samodzielnego funkcjonowania i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913), rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,

- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych w z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach poprzez:

- dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej;
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnościami;
- dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się;
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami;
- dofinansowanie tłumacza języka migowego.

Środki finansowe na powyższe cele pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dysponowało środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), które były przeznaczone i wydatkowane na pomoc dla osób niepełnosprawnych. W roku 2024 na pomoc dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu skierniewickiego wydatkowano łącznie 783.556,45 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dane za lata 2020-2024 prezentuje tabela nr 3:

Tabela Nr 3. Pomoc dla osób niepełnosprawnych

Pomoc dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu skierniewickiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych				
2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
552.768 zł	653.173,25 zł,	506.561,50 zł	586.621 zł	783.556,45 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

Środki te były przyznane dla Powiatu według algorytmu na realizację zadań ustawowych oraz na realizację trzech Programów:

- ❖ „Pilotażowego Program „Aktywny Samorząd”,
- ❖ „Samodzielność-Aktywność-Mobilność” Dostępne mieszkanie
- ❖ „Samodzielność-Aktywność-Mobilność” Mieszkanie dla absolwenta.

Realizacja zadań ustawowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej odbywa się w oparciu o środki finansowe przyznane dla Powiatu Skierniewickiego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dane dotyczące wysokości środków PFRON na zadania ustawowe w latach 2020-2024 prezentuje tabela nr 4.

Tabela Nr 4. Pomoc na realizację zadań ustawowych

Środki finansowe na realizację zadań ustawowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w latach 2020 r. – 2024 r.				
2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
326.715 zł	435.010 zł	399.291 zł	501.073 zł	655.046 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

Zadania ustawowe z zakresu rehabilitacji społecznej były realizowane poprzez:

❖ **Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych** – Jedną z form wsparcia osób niepełnosprawnych jest ich udział w turnusach rehabilitacyjnych. Turnus jest zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizyczna sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznej uczestników, m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. O dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym może ubiegać się osoba, która posiada aktualne orzeczenie o niepełnosprawności oraz złoży wniosek o przyznanie dofinansowania.

Turnusy są organizowane w ośrodkach, które uzyskały wpis do rejestru ośrodków prowadzonego przez wojewodę, oraz które zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiednie warunki pobytu dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu, a także bazę do prowadzenia rehabilitacji i realizacji określonego programu turnusu.

Dane dotyczące wsparcia udzielonego na to zadanie w latach 2020-2024 prezentuje tabela nr 5.

Tabela Nr 5. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.

liczba osób niepełnosprawnych	63	91	83	87	111
w tym: dzieci i młodzież ucząca się	12	19	18	15	21
w tym: z opiekunem	27	36	40	36	53
kwota dofinansowania	95.281 zł	140.494 zł	147.879 zł	167.579 zł	245.310 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

❖ **Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze** – O dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnością – bez względu na wiek i stopień niepełnosprawności, które otrzymały refundację z Narodowego Funduszu Zdrowia i spełniają kryterium dochodowe. Wysokość dofinansowania jest uwarunkowana od limitu finansowania każdego przedmiotu i udziału procentowego Narodowego Funduszu Zdrowia. W ramach dofinansowania do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dofinansowano m.in.: zakup obuwia ortopedycznego, wózków inwalidzkich, protez kończyn górnych i dolnych, ortez, pieluchomajtek, aparatów słuchowych i wkładek usznych.

❖ **Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego** – Osoby posiadające dokument potwierdzający niepełnosprawność, spełniające kryterium dochodowe, u których występuje potrzeba prowadzenia rehabilitacji w warunkach domowych przy użyciu sprzętu, mogą ubiegać się o dofinansowanie do zakupu sprzętu, przyrządów i urządzeń zleconych przez lekarza, które nie są objęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Nie ma określonego katalogu sprzętów rehabilitacyjnych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie może udzielić dofinansowania do zakupu sprzętu na wniosek osoby, który jest poparty zaleceniami lekarza.

Sprzęt rehabilitacyjny – to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, mający za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania.

Wysokość dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wynosi do 80% jego kosztu, nie więcej jednak niż wysokość pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Dane dotyczące wsparcia udzielonego na powyższe zadania w latach 2020-2024 prezentuje tabela nr 5.

Tabela Nr 6. Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny

Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.

liczba rozpatrzonych wniosków na dofinansowanie przedmiotów ortopedycznych	317	308	204	290	231
liczba umów na dofinansowane sprzętu rehabilitacyjnego	0	0	8	2	10
kwota dofinansowania	152.998 zł	220.859 zł	178.137 zł	279.240 zł	314.097 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

❖ **Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych** – Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone są również na dofinansowanie likwidacji różnego typu barier funkcjonalnych, m.in. architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, które ograniczają, a czasami uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym normalne funkcjonowanie. Liczbę zawartych umów i kwoty przyznanych dofinansowań na to zadanie prezentuje tabela nr 7.

Tabela Nr 7. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
liczba osób	4	29	15	13	15
kwota dofinansowania	4.875 zł	59.914 zł	58.669 zł	37.718 zł	72.179 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

- ✓ **Barьеры architektoniczne** – są to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. O dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się wnioskodawcy, którzy mają trudności w poruszaniu się. Zlikwidowanie barier ma umożliwić im wykonywanie podstawowych, codziennych czynności.

Dofinansowanie ze środków PFRON w badanych latach obejmowało, m.in. przystosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych, wykonanie podjazdów, czy zakup i montaż krzesła schodowego.

- ✓ **Barьеры w komunikowaniu się** – są to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodę porozumiewania się i/lub przekazywania informacji.

Dofinansowanie ze środków PFRON w badanych latach obejmowało m.in. zakup komputerów oraz specjalistycznego oprogramowania do komputerów, tabletów z programem „Mówik” i innych urządzeń ułatwiających komunikowanie się.

- ✓ **Barьеры techniczne** – są to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub

urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwi wydajniejsze jej funkcjonowanie.

Dofinansowanie ze środków PFRON przyznawane było m.in. do zakupu rowerów trójkołowych, krzeseł toaletowych, podnośników, łóżek regulowanych pilotem, wózków toaletowo-prysznicowych.

Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych nie przysługuje osobom niepełnosprawnym, które w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku uzyskały odpowiednio na te cele dofinansowanie ze środków Funduszu. Dofinansowanie nie może obejmować kosztów realizacji zadania poniesionych przed przyznaniem środków finansowych i zawarciem umowy o dofinansowanie ze środków Funduszu.

❖ **Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych**

– O dofinansowanie ze środków Funduszu organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które złożą wniosek w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania, oraz:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed złożeniem wniosku,
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do rodzaju zadania i do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych,
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia, w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Wysokość dofinansowania organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wynosi 60% kosztów przedsięwzięcia.

Liczbę zawartych umów i kwoty dofinansowań na to zadanie w latach 2020 – 2024 prezentuje tabela nr 8.

Tabela Nr 8. Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
liczba umów	1	1	1	1	1
kwota dofinansowania	7.931 zł	13.743 zł	14.606 zł	16.536 zł	23.460 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

2. REHABILITACJA ZAWODOWA I ZATRUDNIANIE

Definicja rehabilitacji zawodowej zawarta jest w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913). Zgodnie z art. 8 „*rehabilitacja zawodowa ma na celu*

ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy”.

W ustawie wskazuje się szereg działań, które są niezbędne do realizacji tego celu związanych, m.in. z dokonaniem oceny zdolności do pracy, prowadzeniem poradnictwa zawodowego, przygotowaniem zawodowym. Zadania te realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach.

W latach 2020-2024 zadanie to z dofinansowaniem ze środków PFRON przyznanych dla Powiatu Skierniewickiego było realizowane tylko w roku 2020, co prezentuje tabela nr 9.

Tabela Nr 9. Dofinansowania w ramach rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Dofinansowania w ramach rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych			
Rok	Forma dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
2020	Jednorazowa pomoc na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej (art. 12a)	1	30.000 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

3. PROGRAMY REALIZOWANE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

❖ Program „Aktywny Samorząd”

Powiat Skierniewicki od wielu lat realizuje Program „Aktywny samorząd” skierowany do osób z niepełnosprawnościami. Program jest realizowany w dwóch modułach.

W ramach MODUŁU I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w 2025 roku mogą być realizowane następujące formy wsparcia:

1. Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);
- Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);
- Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego);

- Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu).

2. Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk);
- Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku);
- Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy);
- Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

3. Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym);
- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);
- Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne –

co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

- o Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania).
4. **Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej** (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką, pomoc adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka).
5. **Obszar E – pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej**, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności lub z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia), które korzystają z koncentratora tlenu lub respiratora w ramach świadczenia udzielanego przez ośrodek domowego leczenia tlenem lub ośrodek wentylacji domowej, tj. pod opieką zespołu długoterminowej opieki domowej dla pacjentów wentylowanych mechanicznie lub pod opieką poradni/ośrodka/zespołu domowego leczenia tlenem.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, jest adresowany do osób ze stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w:

- w szkole policealnej,
- w kolegium,
- w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktorskie albo doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym / wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu),

a także do osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi / doktorskimi.

W ramach Modułu II wnioskodawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie:

- dodatku na pokrycie kosztów kształcenia.
- dodatku na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego,
- opłaty za naukę (czesne),

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania w ramach programu Aktywny Samorząd przyznawane osobom z niepełnosprawnościami w latach 2020–2024 w Powiecie Skierniewickim prezentuje tabela nr 9.

Wydatki na realizację Programu „Aktywny samorząd” w latach 2020-2024 prezentuje tabela nr 10.

Tabela Nr 10. Realizacja Programu „Aktywny samorząd” w latach 2020-2024

Realizacja Programu „Aktywny samorząd” w latach 2020-2024					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba zawartych umów/świadczeń	23	22	16	22	35
Kwota dofinansowań	114.603 zł	109.313 zł	76.986,51 zł	85.548,10 zł	128.510,45 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

❖ Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III

Powiat Skierniewicki corocznie przystępuje do realizacji Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III. W tym Programie Beneficjenci – uprawnione podmioty – mogą ubiegać się o pomoc z obszarów:

- obszar A – zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych;
- obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;
- obszar C – tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych;
- obszar D – likwidacja barier transportowych;
- obszar E – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób z niepełnosprawnościami;
- obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej;
- obszar G – skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III w analizowanym okresie był realizowany w Powiecie Skierniewickim w jednym obszarze – Obszar D – likwidacja barier transportowych.

W roku 2020 udzielono dofinansowania do zakupu 9-osobowego (8+1) specjalistycznego samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych w tym na wózku inwalidzkim – Gminie Głuchów na Projekt pt. „Przyjazny przewóz osób niepełnosprawnych z Gminy Głuchów”.

W roku 2021 udzielono dofinansowania do zakupu 9-osobowego (8+1) specjalistycznego samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych w tym na wózku

inwalidzkim. Dofinansowanie otrzymała Gmina Lipce Reymontowskie na Projekt pt. „Transport bez barier w Gminie Lipce Reymontowskie”.

Samochody służą do przewozu osób niepełnosprawnych do funkcjonujących poza terenem gminy placówek służących rehabilitacji.

Dane dotyczące dofinansowań w latach 2020-2024 prezentuje tabela nr 11.

Tabela Nr 11. Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III

Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba umów	1	1	0	0	0
Koszt realizacji	155.256 zł	176.800 zł	0	0	0
Kwota dofinansowania ze środków PFRON	82.080 zł	105.000 zł	0	0	0

Źródło: PCPR Skierniewice

❖ **Samodzielność-Aktywność-Mobilność**

W 2022 roku Powiat Skierniewicki przystąpił do realizacji dwóch nowych programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych skierowanych do osób niepełnosprawnych, realizowanych w 2023 i 2024 roku:

- ♦ Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Dostępne mieszkanie”
- ♦ Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Mieszkanie dla absolwenta”.

Zgodnie z podpisanymi w grudniu 2022 roku umowami na realizację Programów w latach kolejnych.

- ♦ na realizację Programu Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Dostępne mieszkanie” Powiat otrzymał kwotę 23.789,92 zł
- ♦ na realizację Programu Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Mieszkanie dla absolwenta” Powiat otrzymał kwotę 30.587,04 zł.

Realizatorem obydwu Programów jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Nie wpłynął żaden wniosek.

❖ **Dofinansowanie uczestnictwa w WTZ**

Na terenie Powiatu Skierniewickiego nie funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej. Jednak mieszkańcy powiatu uczestniczą w Warsztatach funkcjonujących na terenie

powiatów ościennych, tj. w Mieście Skierniewice, powiecie rawskim i powiecie brzezińskim. Powiat Skierniewicki dofinansowuje uczestnictwo mieszkańców powiatu w Warsztatach Terapii Zajęciowej. Liczba mieszkańców powiatu skierniewickiego uczestniczących w WTZ systematycznie wzrasta. Dane za lata 2020–2024 prezentuje tabela nr 12.

Tabela Nr 12. Liczba mieszkańców powiatu skierniewickiego uczestniczących w WTZ

Liczba mieszkańców powiatu skierniewickiego uczestniczących w WTZ					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
WTZ Skierniewice	7	7	7	11	12
WTZ Rawa Maz.	4	4	4	4	7
WTZ Brzeziny	0	0	1	1	1

Źródło: PCPR Skierniewice

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r., art. 10 b. pkt. 6 – Powiat, którego mieszkańcy są uczestnikami rehabilitacji w warsztacie działającym na terenie innego powiatu, jest obowiązany do pokrywania kosztów rehabilitacji w odniesieniu do swoich mieszkańców, w części nie objętej dofinansowaniem ze środków Funduszu. art. 68 c. pkt. 1 określa procent dofinansowania. Maksymalne dofinansowanie ze środków PFRON działalności warsztatów wynosi 90%, 10% kosztów zobowiązany jest ponosić powiat. Dane dotyczące wysokości środków finansowych przekazywanych przez Powiat Skierniewicki na uczestnictwo mieszkańców powiatu w WTZ prezentuje tabela nr 13.

Tabela Nr 13. Dofinansowanie na uczestnictwo mieszkańców powiatu skierniewickiego w WTZ

Dofinansowanie na uczestnictwo mieszkańców powiatu skierniewickiego w WTZ					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
WTZ Skierniewice	16.109,42 zł	18.235,28 zł	27.222,93 zł	33.644,47 zł	47.222,71 zł
WTZ Rawa Maz.	9.109,33 zł	9.642,67 zł	11.509,36 zł	13.009,36 zł	27.314,55 zł
WTZ Brzeziny	-	-	5.324,28 zł	3.277,40 zł	3.744,00 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

❖ Inne działania na rzecz osób niepełnosprawnych

- **Wsparcie realizacji zadań wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji**

Oprócz środków finansowych przekazanych na wsparcie osób niepełnosprawnych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wykazanych powyżej, Powiat Skierniewicki dofinansowuje również działania na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków własnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgodnie z „Programem współpracy Powiatu Skierniewickiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego” podejmuje współpracę w realizacji zadań na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych.

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych corocznie w formie wsparcia realizacji zadań wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji Powiat Skierniewicki przeznaczają dotację na wsparcie realizacji zadań pn.:

1. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych:

- a) wspieranie zadań związanych z działalnością rehabilitacyjną, sportową, terapeutyczną, uspołeczniającą i integrującą środowisko osób niepełnosprawnych,
- b) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na rzecz rodzin i osób niepełnosprawnych,
- c) wielospecjalistyczna rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

oraz

2. Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców Powiatu Skierniewickiego:

- a) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub przemoc, pomocy psychologicznej, społecznej i prawnej,
- c) umacnianie zdrowia przez edukację zdrowotną,
- d) propagowanie zdrowego stylu życia,
- e) organizacja i uczestnictwo w olimpiadach, konkursach z zakresu promocji, profilaktyki i ochrony zdrowia,
- f) promocja i realizacja opieki hospicyjnej poprzez zespół opieki domowej.

Dane dotyczące wysokości przyznanej na powyższe zadania dotacji w latach 2020 - 2024 prezentuje tabela nr 14.

Tabela Nr 14. Wysokość przyznanej dotacji w latach 2020-2024

Wysokości przyznanej dotacji					
Nazwa zadania	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.

1. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	5.000 zł	5.000 zł	5.000 zł	6.500 zł	6.500 zł
2. Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców Powiatu Skierniewickiego	10.000 zł	10.000 zł	13.000 zł	13.000 zł	13.000 zł

Źródło: PCPR Skierniewice

Zadanie 1. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych – wielospecjalistyczna rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej realizowane było przez Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska” prowadzące Ośrodek Rehabilitacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych im. Jana Pawła II.

Bezpośrednimi odbiorcami działań było ok. 20 osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu skierniewickiego będących pod opieką Stowarzyszenia, uczęszczających do Ośrodka Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego dla Dzieci Niepełnosprawnych im. Jana Pawła II i NZOZ Ośrodka Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego dla Dzieci Niepełnosprawnych. Rehabilitacja i terapia prowadzona była z zastosowaniem różnych metod, form i technik, takich jak:

- terapia zajęciowa (zajęcia kulinarne, trening umiejętności społecznych, arteterapia, biblioterapia, muzykoterapia, hortiterapia, zajęcia w Sali Doświadczania Świata, zajęcia w Małej Sali Integracji Sensorycznej)
- zajęcia rehabilitacyjne prowadzone przez fizjoterapeutów obejmowały szeroki zakres działań fizjoterapeutycznych i wychowawczo-pedagogicznych (zaj. indywidualne dla każdego uczestnika)
- zajęcia z psychologiem (zaj. indywidualne o charakterze terapeutyczno-psychologicznym które pozwoliły podopiecznym na porzucenie kompleksów związanych z niepełnosprawnością oraz wspierały w przystosowaniu się do środowiska szerszego niż dom rodzinny, odbywały się 2 razy w tygodniu w zależności od możliwości i potrzeb każdego uczestnika.)
- zajęcia z logopedą rozwijanie i utrwalanie mowy czynnej i biernej, funkcjonowania aparatu artykulacyjnego, w tym w zakresie komunikacji alternatywnej porozumiewanie się za pomocą gestów, mimiki, komputera, czy piktogramów. (stosownie do potrzeb, zaj. indywidualne średnio 2 razy w tygodniu w zależności od możliwości i potrzeb każdego uczestnika.)
- zajęcia z rehabilitacji społecznej prowadzonej na terenie ośrodka i podczas organizowanych dla uczestników wyjść, wycieczek, spacerów edukacyjno-rekreacyjnych, wyjść do kina, nauki czynności dnia codziennego, uczestnictwa w spotkaniach okazjonalnych i uroczystościach lokalnych itp.
- zajęcia z dogoterapii (średnio 2 razy w miesiącu).

Zadanie 2. Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców Powiatu Skierniewickiego
Powiat Skierniewicki – dotację przyznawano dla Stowarzyszenia Hospicjum im. Anny Olszewskiej w Skierniewicach na wsparcie realizacji działań dotyczących:

- umacniania zdrowia przez edukację zdrowotną,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- organizacja i uczestnictwo w olimpiadach, konkursach z zakresu promocji, profilaktyki i ochrony zdrowia,
- promocja i realizacja opieki hospicyjnej poprzez zespół opieki domowej.

W ramach realizacji Zadania Stowarzyszenie Hospicjum organizowało

- Dni Otwarte dla wolontariuszy, w których uczestniczyli uczniowie ze szkół z terenu powiatu skierniewickiego wraz z opiekunami / nauczycielami
- spotkania informacyjne na temat hospicjum w szkołach na terenie powiatu
- punkty informacyjno-mobilne – jeden w każdej Gminie na terenie Powiatu Skierniewickiego, w trakcie których z darmowych konsultacji i masażu skorzystali mieszkańcy powiatu skierniewickiego.

Na terenie powiatu skierniewickiego podejmowane są również inne działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. Do takich działań należą projekty dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej realizowane w ostatnich latach:

➤ **Projekt pt. „Nowy CUŚ” (Centrum Usług Środowiskowych)**

Realizowany od 2024 r. na podstawie umowy Nr FELD.07.09-IP.01-0009/23 projekt pt. „**Nowy CUŚ**”, w ramach Priorytetu 7. Fundusze europejskie dla zatrudnienia i integracji w Łódzkiem, Działania FELD.07.09 Usługi społeczne i zdrowotne, finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021 – 2027.

Kwota dofinansowania projektu wynosi **9 355 356,50 zł**.

W ramach projektu prowadzone są działania przyczyniające się do rozwoju usług społecznych na terenie powiatu skierniewickiego.

Projekt poprzez realizację pięciu zadań wzmocni usługi społeczne świadczone w warunkach domowych i środowisku naturalnym oraz zwiększy dostępność do usług.

Katalog usług przewidziany w projekcie został opracowany na podstawie partycypacyjnej diagnozy opracowanej przez PCPR w Skierniewicach na potrzeby projektu.

Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia celu Priorytetu 07.09 Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego – Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony

socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.

Projekt został zaplanowany jako działania partnerskie i jest realizowany przez:

Lidera: Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „WSPÓLNA TROSKA”

Partnerów: Powiat Skierniewicki – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach i Gminę Godzianów – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godzianowie.

Cel zostanie osiągnięty poprzez zadania:

Zadanie 1. Prowadzenie dziennej formy usług opiekuńczych – Klub seniora

Zadanie 2. Zapewnienie teleopieki i systemu przywoławczego dla mieszkańców powiatu skierniewickiego

Zadanie 3. Zapewnienie transportu indywidualnego typu door-to-door

Zadanie 4. Realizacja usługi w postaci krótkookresowego całodobowego i krótkookresowego dziennego pobytu

Zadanie 5. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze

Przy czym zadanie 2 i 3 zostały zaplanowane jako wsparcie towarzyszące – elementy kompleksowego wsparcia dla uczestników projektu.

W okresie realizacji projektu, tj. od 01.06.2024 r. do 31.05.2027 r. wsparciem zostanie objętych 75 osób – mieszkańców Powiatu Skierniewickiego.

Szczegółowy opis zadań prezentuje tabela nr 15.

Tabela Nr 15. Szczegółowy zakres zadań określonych w projekcie pn. „Nowy CUŚ”

Numer i nazwa zadania	Opis zadania	Realizator
Zadanie 1. Prowadzenie dziennej formy usług opiekuńczych – Klub seniora	Rozszerzenie oferty klubu – dzienna forma usług opiekuńczych i zwiększenie liczby miejsc z 20 na 25; Zadanie obejmuje dzienną formę usług opiekuńczych – m.in. edukację zdrowotną, edukację kulturalną, zajęcia rozwijające zainteresowania, aktywizujące i wspierające.	Gmina Godzianów – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godzianowie ul. T. Kościuszki 82 96-126 Godzianów tel. 785 361 068 603 100 583 e-mail: gopsgodzianow@poczta.onet.pl
Zadanie 2. Zapewnienie teleopieki i systemu	Usługa teleopieki dla 20 uczestników projektu, jako działanie uzupełniające do usług społecznych, pozwalające na zapewnienie ich kompleksowości realizowana w okresie od lipca 2024 r. do	Powiat Skierniewicki – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach ul. Konstytucji 3 Maja 6

przywoławczego dla mieszkańców powiatu skierniewickiego	maja 2027 r. (35 m-cy). Usługa ta będzie rozszerzała podstawowe wsparcie udzielane uczestnikom o 24-godzinny monitoring, realizowany przez 7 dni w tygodniu	96-100 Skierniewice tel. 46 834 59 47 691 699 199 e-mail: kierownikpcpr@powiat-skierniewice.pl
Zadanie 3 Zapewnienie transportu indywidualnego typu door-to-door	Usługa transportowa ułatwiająca codzienne funkcjonowanie uczestnikom projektu, którzy potrzebują wsparcia przy przemieszaniu się np. do lekarza, na badania, urzędu i innych miejsc niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania. Usługa będzie świadczona samochodem stanowiącym własność Lidera projektu. Stanowi wsparcie uzupełniające dla osób korzystających jednocześnie z usługi społecznej. Skierowana do 10 osób, 60 wyjazdów, ok. 12.000 km	Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska” ul. Stefana Batorego 64 H 96-100 Skierniewice tel. 725707888 e-mail: nowycus@wspolnatroska.pl
Zadanie 4 Realizacja usługi w postaci krótkookresowego o całodobowego i krótkookresowego o dziennego pobytu	Usługa w postaci krótkookresowego całodobowego pobytu zakupiona od podmiotu świadczącego taką usługę. Usługa stanowi wsparcie uzupełniające dla osób korzystających z usługi społecznej i równocześnie wsparcie dla opiekunów faktycznych. Pobyt BO w krótkookresowym miejscu pobytu całodobowego będzie realizowany na podst. wniosku i będzie trwać max 14 dni, nie częściej niż raz na pół roku. Z usługi skorzysta min. 6 osób na podst. umowy trójstronnej o świadczenie usług opiekuńczych w formie krótkookresowego całodobowego pobytu w placówce stacjonarnej pomiędzy osobą korzystającą a placówką i stowarzyszeniem. Forma ta będzie uzupełniająca dla osób korzystających jednocześnie z usługi społecznej. Krótkookresowy dzienny pobyt zostanie zorganizowany w Skierniewicach w placówce realizującej opiekę i terapię osób z niepełnosprawnościami. Realizowany będzie przez cały rok, we wszystkie dni robocze, w godz. od 7.30-18.00 dla grupy 5 osobowej. Uczestnicy będą mieli zapewniony transport w obie strony, opiekę, terapię zajęciową, psychologa, ćwiczenia usprawniające i in.	Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska” ul. Stefana Batorego 64 H 96-100 Skierniewice tel. 725707888 e-mail: nowycus@wspolnatroska.pl
Zadanie 5 Sąsiedzkie usługi opiekuńcze	Zadanie realizowane przez lidera projektu we współpracy z właściwymi ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu skierniewickiego. Osoby realizujące sąsiedzka usługę opiekuńczą – 45 osób, z tego 25 osób w	Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska” ul. Stefana Batorego 64 H

	ramach projektu ukończy wymagane przepisami 8-godzinne szkolenie. Wsparciem zostanie objętych 50 osób niesamodzielnych – 144.000 godz. sąsiedzkich usług opiekuńczych (960 godz. dla 1 os. × 3 lata). Warunki wykonywania usługi zostaną określone w trójstronnym kontrakcie pomiędzy osobą niesamodzielną lub jej opiekunem prawnym, osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze i stowarzyszeniem.	96-100 Skierniewice tel. 725707888 e-mail: nowycus@wspolnatroska.pl
--	--	--

➤ Projekt pt. „SKIERNIEWICKI CUŚ” (Centrum Usług Środowiskowych)

Od maja 2019 roku do marca 2022 r. Powiat Skierniewicki realizował partnerski Projekt pt. „Skierniewicki CUŚ” dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 na podstawie umowy nr RPLD.09.02.01-10-B060/18-00, w ramach Osi 09 - IX Włączenie społeczne, Działanie 2. Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym Poddziałanie 1. Usługi społeczne i zdrowotne.

Projekt był skierowany do mieszkańców powiatu skierniewickiego. Jego celem było zapewnienie lepszego dostępu do usług społecznych osobom niesamodzielnym umożliwiając im uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym i edukacyjnym, wzmocnienie usług społecznych świadczonych w warunkach domowych i środowisku lokalnym oraz zwiększenie dostępności i jakości dotychczas realizowanych usług.

Całkowita wartość projektu	– 2 259 029,37 zł
Kwota dofinansowania	– 1 978 773,12 zł
W tym ze środków europejskich w kwocie	– 1 920 174,96 zł
Środki z budżetu państwa	– 58 598,16 zł
Wkład Partnerów wynosi	– 280 256,25 zł

Realizatorami Projektu byli:

- 1) Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska”, 96-100 Skierniewice, ul. Batorego 64 H – partner wiodący
- 2) Stowarzyszenie Hospicjum im. Anny Olszewskiej, 96-100 Skierniewice, ul. Trzcńska 18
- 3) Powiat Skierniewicki / Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, 96-100 Skierniewice, ul. Konstytucji 3 Maja 6
- 4) Gmina Godzianów, 96-128 Godzianów, ul. Klonowa 5/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 96-126 Godzianów, ul. T. Kościuszki 82

W ramach projektu realizowano następujące zadania:

- zadanie 1. Szkolenia dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych
- zadanie 2. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
- zadanie 3. Rozwój usług w formie wypożyczalni sprzętu wspomagającego i pielęgnacyjnego
- zadanie 4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
- zadanie 5. Utworzenie i prowadzenie Klubu Seniora w Gminie Godzianów
- zadanie 6. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze
- zadanie 7. Usługi prawne obywatelskie dla uczestników projektu (z zakresu uprawnień, spadków, darowizn, spraw rodzinnych)
- zadanie 8. Długoterminowa medyczna opieka domowa nad osobą niesamodzielną, w tym pielęgnarska opieka długoterminowa
- zadanie 9. Opieka paliatywna lub hospicyjna realizowana w warunkach domowych

Uczestnikami projektu docelowo było **217** osób, w tym:

- 150 osób niesamodzielnych (osoby niepełnosprawne, starsze, które z uwagi na stan zdrowia nie są w stanie samodzielnie egzystować),
- 45 osób – otoczenie osób niesamodzielnych (w szczególności opiekunowie faktyczni osób niesamodzielnych),
- 22 osoby – realizujące sąsiedzkie usługi opiekuńcze.

4. PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W Powiecie Skierniewickim funkcjonuje powołana przez Starostę Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która realizuje zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913).

Do zadań Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych należy m.in.:

- 1) inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
 - a) integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
 - b) realizacji praw osób niepełnosprawnych;
- 2) opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 3) ocena realizacji programów;

- 4) opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Członkowie Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych na posiedzeniach rozpoznają sytuację osób niepełnosprawnych w powiecie, opiniują projekty uchwał Rady Powiatu Skierniewickiego pod kątem skutków dla osób z niepełnosprawnością, w tym m.in. w sprawie określenia zadań, na które przeznaczane są środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

IV. POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY POWIATU W OBSZARZE PROBLEMATYKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na terenie powiatu skierniewickiego funkcjonują instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych oraz podejmowane są działania mające na celu wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w codziennym funkcjonowaniu.

➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, jako jednostka organizacyjna powiatu realizuje zadania zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji społecznej w ramach otrzymywanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i jest przede wszystkim realizowana przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem Starosty, który jest dysponentem ww. środków, wspiera finansowo działania z zakresu eliminowania barier utrudniających integrację osób niepełnosprawnych w środowisku na terenie powiatu skierniewickiego.

Kluczowe zadania Powiatowego Centrum dotyczą również pomocy społecznej i pieczy zastępczej świadczonej na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym:

- interwencji kryzysowej stanowiącej zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin, będących w stanie kryzysu poprzez udzielanie bezpłatnego poradnictwa: prawnego, psychologicznego i socjalnego dla osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym doświadczających przemocy domowej,
- zapewnienie pieczy zastępczej m.in. dzieciom legitymującym się niepełnosprawnością, pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

➤ **Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach**

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Skierniewicach funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i realizuje zadania na rzecz mieszkańców Miasta Skierniewice i Powiatu Skierniewickiego.

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeka dla celów poza rentowych, a mianowicie:

- odpowiedniego zatrudnienia, uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- uzyskania legitymacji osoby niepełnosprawnej,
- uzyskania karty parkingowej.

➤ **Powiatowy Urząd Pracy**

Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach realizuje zadania zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, z zakresu rehabilitacji zawodowej w ramach otrzymywanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ponadto realizuje zadania samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy, m.in.: pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy; udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie; udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową; udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową; rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy; inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy; inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych; upowszechnianie ofert pracy, w tym przez przekazywanie ofert pracy do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy; upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie odrębnych przepisów; współpraca z wojewódzkimi urzędami pracy w zakresie świadczenia podstawowych usług rynku pracy, w tym w opracowywaniu i aktualizacji informacji zawodowych oraz innych zasobów informacji dotyczących lokalnego rynku pracy przydatnych w poszukiwaniu pracy; przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia; realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wynikających z programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy; inicjowanie i realizowanie projektów pilotażowych.

➤ **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**

Na terenie powiatu skierniewickiego funkcjonuje Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach, jako jednostka organizacyjna powiatu, która udziela dzieciom, od momentu urodzenia i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Celem Poradni jest również wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Profesjonalną pomoc zapewniają specjaliści: psycholodzy, pedagodzy, logopedzi świadcząc pomoc w zakresie diagnostycznym, profilaktycznym, edukacyjnym, jak również w zakresie doradztwa zawodowego.

Poradnia prowadzi działania z zakresu:

1) Diagnozy:

- trudności w nauce (w tym dysleksji, dysortografii, dysgrafii, dyskalkulii),
- kłopotów wychowawczych,
- dojrzałości szkolnej dzieci,
- wad wymowy dzieci i młodzieży,
- rozwoju psychoruchowego dzieci w wieku 0-6 lat,
- zaburzeń emocjonalnych u dzieci, dzieci zdolnych

2) Terapii:

- terapii psychologicznej: zaburzenia emocjonalne (np.: zaburzenia lękowe, moczenie nocne, zahamowania), zaburzenia zachowania, nadpobudliwość psychoruchowa, jękanie, zaburzenia nerwicowe, terapia rodziny;
- terapii pedagogicznej: specyficznych trudności w nauce pisania i czytania, trudności w nauce, nadpobudliwość psychoruchowej, dzieci z zaburzeniami zachowania;
- terapii logopedycznej: nauka prawidłowej artykulacji głosek, dzieci jękających się, usprawnianie mowy dzieci z wadami i opóźnieniami rozwoju mowy;

3) Poradnictwa, polegającego na udzielaniu porad psychologicznych, pedagogicznych i logopedycznych dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom, w tym pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;

4) Profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom;

5) Interwencji kryzysowej;

6) Działalności wspierającej (w tym mediacje, grupy wsparcia, konsultacje);

7) Działalności informacyjno-szkoleniowej nauczycielom, wychowawcom, rodzicom i specjalistom udzielającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej pracującym w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych;

8) Wspomagania dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi.

W poradni wydawane są opinie w sprawie:

- gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole;
- odroczenia rozpoczęcia obowiązków szkolnego;
- objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole i przedszkolu;
- dostosowanie wymagań edukacyjnych i kryteriów oceniania z powodu specyficznych trudności w uczeniu się (dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia) oraz dostosowania warunków sprawdzianu przeprowadzonego

w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe;

- dostosowanie wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ze względu na niższe niż przeciętne możliwości intelektualne;
- udzielenie zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki;
- przyjęcia do klasy pierwszej szkoły ponadpodstawowej ucznia z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia;
- inne opinie (zaburzenia komunikacji językowej, choroba przewlekła, szczególne uzdolnienia, objęcie ucznia nauką w klasie terapeutycznej, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego);

W poradni są organizowane i działają zespoły orzekające, wydające orzeczenia:

- **orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego** dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy;
- **orzeczenia o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego**, zwanego dalej „indywidualnym przygotowaniem przedszkolnym”, dla dzieci, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej, zwanego dalej „przedszkolem”;
- **orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania** dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły;
- **orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych** dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim;
- **opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju** dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

➤ **Dom Pomocy Społecznej**

Na terenie Powiatu Skierniewickiego nie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej. Mieszkańcy powiatu skierniewickiego kierowani są do domów pomocy społecznej poza terenem powiatu.

➤ **Zakład Aktywności Zawodowej**

Zakład Aktywności Zawodowej Balcerów jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką utworzoną przez Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska” w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych

zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności i osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Jednym z głównych zadań Zakładu Aktywności Zawodowej jest rehabilitacja zawodowa, społeczna oraz medyczna osób niepełnosprawnych i przygotowanie naszych pracowników do podjęcia zatrudnienia w przyszłości na otwartym rynku pracy.

ZAZ Balcerów działa na bazie dwóch pracowni – ogrodniczo-rolnej, która zajmuje się uprawą roślin, chowem kur niosek i produkcji jaj, oraz pracowni rzeczy różnych – zajmującej się wytwarzaniem rękodzieła i wykonywaniem prac zleconych.

➤ **Gminne instytucje i ośrodki wspierające osoby z niepełnosprawnością**

Pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa, ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz w miarę możliwości doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia. Pomoc społeczna pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi, w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, itp. Z analizy sprawozdań Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu skierniewickiego wynika, że niepełnosprawność jest jednym z dominujących powodów udzielania wsparcia.

Na terenie powiatu skierniewickiego funkcjonuje **9 ośrodków pomocy społecznej**:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolimowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipcach Reymontowskich;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godzianowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Kawęczynie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głuchowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowiesach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skierniewicach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupi.

➤ **Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu powiatu skierniewickiego**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach w ramach realizacji swoich zadań w zakresie udzielania pomocy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnością współpracuje z organizacjami pozarządowymi zlokalizowanymi na terenie Miasta Skierniewice. Są to w szczególności:

- 1) Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Wspólna Troska” prowadzące Ośrodek Rehabilitacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych im. Jana Pawła II;
- 2) Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej”;
- 3) Stowarzyszenie Hospicjum im. Anny Olszewskiej.

V. CELE PROGRAMU

Głównym celem programu jest:

Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego, godnego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także kształtowanie wobec nich pozytywnych postaw społecznych

Cele operacyjne konkretyzują wizję sformułowaną w Celu głównym w kontekście zidentyfikowanych głównych problemów dotyczących osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle i ciężko chorych. Dla realizacji celu głównego określono 3 wynikające z niego cele operacyjne. Sformułowane w procesie społeczno-eksperymentalnym cele operacyjne oraz kierunki działań w ramach poszczególnych celów zostały zaprezentowane w tabeli poniżej

Cel operacyjny	Kierunki działań
1. Tworzenie warunków do rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami	1.1 Realizacja programów z zakresu rehabilitacji społecznej 1.2 Realizacja programów skierowanych do osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów 1.3 Dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej 1.4 Wspieranie inicjatyw sportowych i rekreacyjnych o charakterze integracyjnym

	1.5 Likwidacja barier funkcjonalnych 1.6 Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych 1.7 Dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w turnusach rehabilitacyjnych 1.8 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami 1.9 Wdrażanie innowacji społecznych i usług realizowanych na poziomie lokalnej społeczności na rzecz osób z niepełnosprawnościami
2. Rozwój usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym i rodzinach na rzecz osób z niepełnosprawnościami	2.1 Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych 2.2 Tworzenie partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami 2.3 Wsparcie rozwoju ośrodków rehabilitacyjnych, edukacyjnych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami 2.4 Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w dziennych formach wsparcia 2.5 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności 2.6 Tworzenie i rozwój klubów dla osób z niepełnosprawnościami i dziennych domów seniora w celu przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu 2.7 Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnościami przez jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, lokalne środowiska i rodziny 2.8 Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców 2.9 Inicjowanie rozwoju usług społecznych świadczonych w lokalnej społeczności
3. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do edukacji i rynku pracy	3.1 Wspieranie niepełnosprawnej młodzieży i osób dorosłych w podejmowaniu edukacji na poziomach wyższych, celem poprawy własnej sytuacji na rynku pracy. 3.2 Zapewnienie dostępu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do edukacji na wszystkich szczeblach nauczania.

	3.3 Szkolenie kadr zajmujących się edukacją osób niepełnosprawnych. 3.4 Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących zatrudniania osób z niepełnosprawnościami 3.5 Rozwój usług aktywnej integracji w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami 3.6 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami 3.7 Rozwijanie usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami 3.8 Wsparcie osób z niepełnosprawnością w rozwoju ich kwalifikacji i kompetencji, poszukiwaniu pracy i utrzymaniu zatrudnienia. 3.9 Rozwijanie świadomości społecznej w zakresie potencjału osób niepełnosprawnych – promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych. 3.10 Wspieranie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami 3.11 Wspieranie zakładania działalności gospodarczej przez osoby z niepełnosprawnościami 3.12 Organizacja praktyk i staży dla osób z niepełnosprawnościami u potencjalnych pracodawców 3.13 Udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w uzyskiwaniu wyższego wykształcenia w ramach programu Aktywny Samorząd 3.14 Udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (przebywającej w żłobku lub przedszkolu) w ramach programu Aktywny Samorząd
--	---

Stopień realizacji powyższych celów będzie badany poprzez monitorowanie i analizę poniższych wskaźników:

- liczba osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, którym udzielono wsparcia, w tym seniorów,
- liczba udzielonych dofinansowań,
- liczba zorganizowanych działań, przedsięwzięć, projektów, programów aktywizujących osoby niepełnosprawne, w tym seniorów,

- liczba osób objętych aktywizacją społeczną i zawodową,
- kwoty wydatkowane na dofinansowania dla osób niepełnosprawnych
- kwota wydatkowana na realizację programów/projektów/przedsięwzięć
- liczba osób objętych programem/projektem
- liczba placówek udzielających wsparcia na rzecz osób starszych i chorych

VI. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu będą:

- 1) osoby niepełnosprawne,
- 2) rodziny oraz opiekunowie osób niepełnosprawnych,
- 3) osoby w podeszłym wieku,
- 4) instytucje oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 5) społeczność lokalna,
- 6) placówki oświatowe kształcące osoby niepełnosprawne.

Program jest realizowany na rzecz osób z niepełnosprawnością, zamieszkujących na terenie powiatu skierniewickiego.

VII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Realizatorami i partnerami programu będą następujące instytucje:

- 1) Starostwo Powiatowe w Skierniewicach,
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 3) Powiatowy Urząd Pracy,
- 4) Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- 5) Zakład Aktywności Zawodowej,
- 6) Warsztaty Terapii Zajęciowej.
- 7) Ośrodki Pomocy Społecznej,
- 8) samorządy gminne,

7) Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

VIII. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Skierniewickim na lata 2025-2030 jest dokumentem, który określa zarówno skalę niepełnosprawności jak i kierunki działań jakie powinny być podjęte w powiecie skierniewickim, aby zmniejszyć bariery jakie determinują udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Realizacja działań wynikających z programu ma za zadanie umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym w oparciu o konstytucyjną zasadę pomocniczości.

Realizacja celów Programu przyczyni się między innymi do:

- ✓ Wzrostu zainteresowania problemami osób niepełnosprawnych.
- ✓ Zwiększenia aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.
- ✓ Poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku.
- ✓ Integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu będą środki finansowe:

- 1) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 2) budżetu Powiatu Skierniewickiego,
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) budżetu państwa,
- 4) środki Unii Europejskiej,
- 6) dotacje celowe.

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Za koordynację programu, monitoring i ewaluację, a także w razie konieczności aktualizację programu będzie odpowiedzialny Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu informacji na temat zrealizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Przy ocenie realizacji programu wzięte zostaną pod uwagę wskaźniki opisane w rozdziale V. Monitoring będzie przeprowadzany na podstawie osiągniętych wskaźników w oparciu o informacje przedstawione od realizatorów poszczególnych działań. Głównym narzędziem monitoringu będą coroczne sprawozdania z realizacji programu za dany rok kalendarzowy.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie składane do Rady Powiatu Skierniewickiego i będzie integralną częścią corocznego sprawozdania z działalności PCPR. Sprawozdania tworzone będą na podstawie danych uzyskanych od powiatowych jednostek organizacyjnych, gminnych jednostek organizacyjnych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością w powiecie skierniewickim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie do końca maja każdego roku przedstawi Zarządowi Powiatu Skierniewickiego „Informację z realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Skierniewickiego na lata 2025–2030” za rok poprzedni, która po przyjęciu przez Zarząd przekazana zostanie Wojewodzie Łódzkiemu zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 35a ust. 1 pkt. 3 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 913).